

Став странајасса пролетаријас, бтувтчөй!

№ 28

(515)

Март 23-өд
лун 1939 во.

Сыктывса УДАРЫК

Леңоны

ВКП(б) Сык-
тывса Райком
да РИК

СУҢӨДӨҢ, ЛЫҢӨҢ
„СЫКТЫВСА УДАРЫК“
ГАЗЕТ. СУҢӨДӨН ДОН:

1 во кезлө 6 шайт.
6 төлыг кезлө 3 шайт.
3 төлыг кезлө 1 шайт 50 ур.
1 төлыг кезлө 50 ур.

Партијалөн XVIII-өд сјезд вылын ВКП(б) ЦК уж жылыг СТАЛЫН јортлөн отчотнөј доклад

(Продолженіе. Заводитчөмсө виқод колан номерыс.)

б) Виғму овмөс. Виғму овмөслөн развіајтчөм мунис отчотнөј кадколастын, сиз-жө кыҗи і промышленностлөн развіије, кыптан виғ куға. Тајө кыптымыс выражајтчө не сомын селскохоҗајственнөј продукция содөмын, но, медвоз, социалистическөј виғму овмөс быдмөмын да јонмөмын, отарсан, јединичнөј овмөс гібельн, мөдарсан. Секи кор колхозјаслөн зерновөјјас куға көза площадь содөс 75 миллионсан 1933 воын 92 миллион гектарөз 1938 воын, јединичникјаслөн зерновөјјас куға көза площадь чинис тајө жө кадколаст чөжнас 15,7 миллион гектарсан 600 сурс гектарөз, мөдногөн-кө зерновөјјас став көза площадьлөн 0,6 прөцентөз. Ме ог-нин сорнит тех-

ническөј културајас куға көза площадьјас жылыс, көни јединичнөј овмөслыс рол вайөдөма нүлө. Төдса, смыс кыҗи, мыј колхозјасын отувтөма өни 18 миллион 800 сурс крестанскөј д в о р, мөдногөн-кө с т а в крестанскөј дворјаслыс 93,5 прөцентсө, рыболовецкөј да промысловөј колхозјас артавтөг. Тајө лөб, мыј колхозјасөс окончательнө закрепитөма да јонмөдөма, а овмөслөн социалистическөј система өни ем мијан земледелијелөн аик өти форма.

Сравниты-кө отчотнөј кадколастын став културајас куға көза площадьјаслыс движеніе революцијадөса кадколастын көза площадьјаслөн размерјаскөд, то артмас ташөм картина:

СССР ПАСТА СТАВ КУЛТУРАЈАСЛӨН КӨЗА ПЛОЩАДЈАС

	Миллион гектарјасөн						1938 во 1913 во динө прөцентјасөн
	1913 во	1934 во	1935 во	1936 во	1937 во	1938 во	
Став көза площадь	105,0	131,5	132,8	133,8	135,3	136,9	129,4
а) Зерновөјјас	94,4	104,7	103,4	102,4	101,4	102,1	244,4
б) Техническөјјас	4,5	10,7	10,6	10,8	11,2	11,0	247,4
в) Огородно-бахчевөј	3,8	8,8	9,9	9,8	9,0	9,4	671,4
г) Кормовөјјас	2,1	7,1	8,6	10,6	10,6	14,1	

Тајө таблицасыс тыдалө, мыј көза площадьјас содөсны мијан став културајас куға да медвоз—кормовөј, техническөј да огородно-бахчевөј културајас виғ куға.

Тајө лөб, мыј мијан земледелије лөб јонжыка квалифицированнөјөн да продуктивнөјөн, а

правилнөј севооборот пыртөм бостө аслыс реалнөј почва.

Кыҗи содөс вооруженностыс мијан колхозјаслөн да совхозјаслөн тракторјасөн, комбайнјасөн да мукөд машинајасөн отчотнөј кадколастын,—та вылө вочакыв сетөны ташөм таблицас:

1) СССР-са ВИҢМУ ОВМӨСЫН ТРАКТОРНӨЈ ПАРК.

	1933 во						1938 во 1933 динө прөцентјасөн
	1933 во	1934 во	1935 во	1936 во	1937 во	1938 во	
а) Тракторјаслөн лыд (сурс штукајасөн)							
Став тракторыс	210,9	276,4	360,3	422,7	454,5	483,5	229,3
Сы лыдын:							
а) Тракторјас МТС-јасын	123,2	177,3	254,7	328,5	365,8	394,0	319,8
б) Тракторјас совхозјасын да подсобнөј с-х. предпријатијејасын	83,2	95,5	102,1	88,5	84,5	85,0	102,2
б) Мощност сурс вөв вынјасын.							
Став тракторыс	3209,2	4462,8	6184,0	7672,4	8385,0	9256,2	288,4
Сы лыдын:							
а) Тракторјас МТС-јасын	1758,1	2753,9	4281,6	5856,0	6679,2	7437,0	423,0
б) Тракторјас совхозјасын да подсобнөј с-х. предпријатијејасын	1401,7	1669,5	1861,4	1730,7	1647,5	1751,8	125,0

2) СССР-са ВИҢМУ ОВМӨСЫН КОМБАЙНЈАСЛӨН да МУКӨД МАШИНАЈАСЛӨН ПАРК.

(сурс штукајасын; во пом кезлө)

	1933 во						1938 во 1933 во динө прөцентјасөн
	1933 во	1934 во	1935 во	1936 во	1937 во	1938 во	
Комбайнјас	25,4	32,3	50,3	87,8	128,8	153,5	604,3
Внутреннөј сгоранијелөн двигателјас да локомобилјас	48,0	60,9	69,1	72,4	77,9	83,8	174,6
Сложнөј да полусложнөј зерновөј, молочкајас	120,3	121,9	120,1	123,7	126,1	130,8	108,7
Грузовөј автомобилјас	26,6	40,3	63,7	96,2	144,5	195,8	736,1
Легковөј автомобилјас (штукајасын)	3.991	5.533	7.555	7.630	8.156	9.594	240,4

Тајө лыдпасјас динас-кө содтыны сижө факт, мыј отчетнөј кадколаст чөжөн машинно-тракторнөј станцијаслөн лыдыс мијан содөс 2.900 јединицасан 1934 воын 6.350 јединицаөз 1938 воын, то поғө став тајө даннөјјас подув вылас уверенностөн шуны, мыј мијанлыс виғму овмөс выл, өнија кадса техника подув вылын реконструирүјтөм —кыз выннас помалөма-нын.

Мијан земледелије ем, сиз-кө,

не сомын медса ыжыд да механызированны, а сиз-кө і медса товарнөј земледелије, но і өнија техникаөн медса оснашченнөј земледелије, лубөј мөд страна-са земледелије дорыс.

Бостны-кө отчотнөј кадколастын зерновөј да техническөј културајас продукция содөмылыс движеніе революцијадөса кадколасткөд сравнитөмөн, то даннөјјасыс сетөны ташөм картина:

СССР ПАСТА ЗЕРНОВӨЈ да ТЕХНИЧЕСКӨЈ КУЛТУРАЈАС-ЛӨН ВАЛОВӨЈ ПРОДУКЦИЈА

	Миллион центнерјасөн						1938 во 1913 во динө прөцентјасөн
	1913 во	1934 во	1935 во	1936 во	1937 во	1938 во	
Зерновөјјас	801,0	894,0	901,0	827,3	1202,9	949,9	118,6
Хлопок /сырец/.	7,4	11,8	17,2	23,9	25,8	26,9	363,5
Шабди /кудел/.	3,3	5,3	5,5	5,8	5,7	5,46	165,5
Сахарнөј свеклө	109,0	113,6	162,1	168,3	218,6	166,8	153,0
Масличнөјјас	21,5	36,9	42,7	42,3	51,1	46,6	216,7

Тајө таблицасыс тыдалө, мыј 1936 воын да 1938 воын асыыв да асыв-лунвыв рајонјасын засуха вылө виқөдтөг да 1913 воын вылө, тајө културајас валовөј продукциялөн содөм мунис мијанын отчетнөј кадколастын отарө вывлян 1913 воца уровенькөд откодалөм серти.

Торјөн интөреснөј вопросыс колхозно - совхознөј зерновөј производство товарност жылыс. Төдса статистик Немчинов јорт лыдөдөма, мыј наһлөн 5 миллиард пуд валовөј продукцияс војнадөса кадын рынок вылө лөздылис төварнөј наһ ставыс 1 миллиард 300 миллион пуд гөгөр, мыј составлајтө секса зерновөј производство товарностлыс 26 прөцент. Немчинов јорт лыдөдө, мыј колхознөј да совхознөј производстволөн, кыҗи крупнөј производстволөн товарност, например, 1926—1927 војасын составлајтис валовөј продукциялыс 47 прөцент гөгөр, а откаоыс крестанскөј овмөслөн товарност—12 прөцент гөгөр. Фелө динас-кө матыстчыны јонжыка осторожнөја да примитвы колхозно-совхознөј производстволыс товарностө 1938 воын валовөј производстволөн 40 прөцент пыдди, то артмас, мыј мијан социалистическөј зерновөј овмөс зермис лөзны да збылыс лөзис тајө воын бөкө 2 миллиард да 300 миллион гөгөр пуд төварнөј наһ, мөдногөн-кө, өти миллиард пуд вылө унжык төварнөј наһ сы серти, мыјтөм лөзлис војнадөса зерновөј производство.

Колхозјаслөн да совхозјаслөн щук тајө особенностас ем секретыс сылөн, мыј мијан страна-ын удајтис сешөм кокнија да өдөб, разрешитны зерновөј проблемнөј наһөн тырмымөн снабжајтөмлыс проблема.

Колө пасыны, мыј бөрја кујим во чөжөн наһ быд во заготовитөм ез леччыв мијанын 1 миллиард квајтсо миллион пуд наһыс улөжык, мукөд дырји, например, 1937 воын 1 миллиард 800 миллион пудјөз кыптөмөн. Содтыны-кө та динө 200 миллион гөгөр пуд наһ быд во һөбөм да колхознөј виғ куға некымын со миллион пуд наһөн вузасөм, то ми полүчитам колхозјасөн да совхозјасөн төварнөј наһ бөкө лөзөмлыс ставнас сижө сумма, код жылыс каҗтывөс вылын-жык.

Интөреснө, воғө, пасыны, мыј бөрја кујим во чөжөн төварнөј наһлөн база вужис Украинаыс, коді лыддыслис воғти мијан страналөн житныцаөн, вој вылө да асыв вылө, мөдногөн-кө РСФСР-ө. Төдса, мыј бөрја кык-кујим во чөжөн Украина заготовлајтө наһсө ставсө 400 миллион пуд гөгөр быд во, сек кор РСФСР заготовлајтө тајө војасө быд во миллиард со—миллиард кыксо миллион пуд төварнөј наһ.

Тази сулалө делдыс зерновөј производствокөд.

Мыј инмө скөтвиқөд куға, то і тајө, виғму овмөслөн јонжыка бөрбөколөм, отраслын бөрја војас чөжөн лоины серјознөј сдвигјас. П р а в д а, вөв јурлыд да ыжвиқөд куға ми һөшта колччам революцијадөса уровөныс, но гырыс јөла скөт да порөвиқөд куға ми восковтим-нын революцијадөса уровөнсө.

Со та куға даннөјјас:
(Воғө виқөд 2-өд листбокыс)

СТАЛІН жорт докладлөн продолженіе

СССР-ын СКӨТЖУРЛЫД (миллион жүр).

	Јул тблыс кежлө							1938 во прөч.	
	1916 во перепис данияјас серти	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1916 во динө перепис серти	1933 во динө
Војас . . .	35,8	16,6	15,7	15,9	16,6	16,7	17,5	48,9	105,4
Гырые јола скөт . . .	60,6	38,4	42,4	49,2	56,7	57,0	63,2	104,3	164,6
Бјкјас да ко- зајас . . .	121,2	50,2	51,9	61,1	73,7	81,3	102,5	84,6	204,2
Порејас . .	20,9	12,1	17,4	22,5	30,5	22,8	30,6	146,4	252,9

Оз вермыны лоны сомненије-јас, мыј вөввиҷом да ыжвиҷом јукбнын бөрбөкчөм лоас бырөдөма жеңыдик сроков.

в) Товарооборот, транспорт. Промышленность да вјзму овмөс кыптөмдөм өтщөщ быдмис странаи i товарооборот. Государственной да кооперативной тор-

говлалөн розничной сет быдмис отчетной кадколаст чөжөн 25 прөцент былө. Государственной да кооперативной торговлалөн розничной оборот быдмис 178 прөцент былө. Колхозно-базарной торговлалөн оборот быдмис 112 прөцент былө.

Со соответствующей таблица:

ТОВАРООБОРОТ

	1933 во	1934 во	1935 во	1936 во	1937 во	1938 во	1938 во 1933 во динө прөч.
1. Государственной да кооперативной торговлалөн розничной сет (магаынајас да палаткајас)—во пом кежлө	285357	296236	268713	289473	327361	356930	125,1
2. Государственной да кооперативной торговлалөн розничной оборот /общественной питаніе включитөмдөн/ — миллион шайтјасөн	49789,2	61814,7	81712,1	106760,9	125943,2	138574,3	278,3
3. Колхозной базарной торговлалөн оборот миллион шайтјасөн	11500,0	14000,0	14500,0	15607,2	17739,7	24399,2	212,2
4. Наркомпищепром, НКЛегпром, Наркомтаж-пром, НКЛес, сојузной республикајасса Нарком местпромјас сбытјасөн областной торговлө ба- зајас—во пом кежлө . .	718	836	1141	1798	1912	1994	277,7

Гөгөрвоана мыј товарооборотај паскавны транспортной перевозкајаслөн известной быдмытөг. I збылыс, перевозкајас со-дисны отчетной кадколаст чөжөн транспортлөн став видјас ку-за, торјөн көрттуј да воздушной транспорт куза. Перевозка-

јас содисны сиз-жө вавыс тран-порт куза перевозкајас се-тисны, жалитөмыс, воҗа воыс-көд өткодалөм серти мыјтакө чинөм.

Со соответствующей таблица:

ГРУЗООБОРОТ.

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1938 во 1933 во динө прөч.
Көрттујјас (миллиард тонно-километрјасөн) .	169,5	205,7	258,1	323,4	354,8	369,1	217,7
Речной да морской транспорт (миллиард тонно-километрјасөн) . . .	50,2	56,5	68,3	72,3	70,1	66,0	131,5
Гражданской воздушной флот (миллион тонно-километрјасөн) . . .	3,1	6,4	9,8	21,9	24,9	31,7	1022,6

Оз вермы лоны сомненије, мыј вавыс транспортлыс 1938

воын мыјтакө бөрбөкчөм ло-ас бырөдөма 1939 воын.

2. Народлөн материалной да культурной положеније воҗө кыптөм.

Промышленностьлөн да вјзму овмөслөн воҗө кыптөм ез вермы не вайөдны да збылыс вайөдис народлөн материалной да культурной положеније был быдмөмө.

Эксплуатация бырөдөм да народной овмөсын социалистической система јонмөдөм, карын да сиктын ужтөмалөмлөн да сывкөд јитсөм корысалөмлөн абутомлун, промышленность зев јона паскөдөм да рабочјјас лыдлөн дугдывтөг содөм, рабочјјас да колхозникјас уж производителностлөн содөм, колхозјас сајын век кежлө му закрепитөм да колхозјасөс первоклассной тракторјас да вјзму ужалан машинајас зев ыжыд лыдөн снабдитөм —ставыс тајө лөсөдис реальной условияјас рабочјјаслыс да

крестаналыс материалной положеније воҗө кыптөдөм былө. Рабочјјаслыс да крестаналыс материалной положеније бурмөдөмыс-жө јестественно вайөдис интеллигентиялыс материалной положеније бурмөдөмө, кодј (интеллигентияыс) представлятө мјан страналыс төдчымөнја вын да обслуживатө рабочјјаслыс да крестаналыс интересјасөс.

Они сорныс-нин мунө оз сы жылыс, медем пристроитны кычкө промышленностын да бостны милөстла уж былө ужтөмалыс да бездомной крестанаөс, кодјас өтдортчөмаөс сиктыс да олдың шыҗалөмыс полөм улын. Тащөм крестанаыд вайөд-нин абуөс мјан странаын. I тајө, ферт, бур, өд сјө висталө мјан

сиктлөн зажиточность жылыс. Они сорныс вермас мунны сомын сы жылыс, медем щөктыны колхозјаслы уважитны мјанлыс корөм да леҗны мјанлы содыс промышленность былө быд во көт-нын миллионбнжынјөн гөгөр том колхозникөс. Колхозјас, кодјас лоны-нын зажиточнойјасөн, долженөс кутны төдвылын, мыј најө боксаы тащөм өтсөгтөг зев сөкыд лоө паскөдны воҗө мјанлыс промышленность, а промышленность паскөдтөг—огө вермөј моғмөдны массөвөј потребленијеа төварјас былө крестаналыс содыс спроссө. Колхозјаслөн ем тырвыјө позанлун моғмөдны мјанлыс тајө корөмсө, сы вөсна мыј колхозјасын техникалөн обиміе мездө сиктын работникјаслыс јукөн, а сјө работникјасыс, кодјасөс лоө вужөдөма промышленностьө, Вермыны ескө вайны зев ыжыд полза став мјан народной овмөслы.

Итогын мјан ем отчетной кадколаст чөжөн рабочјјаслыс да крестаналыс материалной положеније бурмөдөмлөн тащөм показателјас:

1. Народной доход содис 48,5 миллиард шайтсаы 1933 воын 105,0 миллиард шайтөҗ 1938 воын;
2. Рабочјјаслөн да служашщөјјаслөн лыд кыптис 22 миллион сајас мортсаы 1933 воын 28 миллион мортөҗ 1938 воын;
3. Рабочјјас да служашщөјјас уждөмлөн вөса фонд 34 миллиард 953 миллион шайтсаы со-дис 96 миллиард 425 миллион шайтөҗ;

4. Промышленностьса рабочјјаслөн среднегодөвөј уждом, кодј 1933 воын вөлі 1513 шайт, 1938 воын кыптис 3447 шайтөҗ;

5. Колхозјаслөн денежной доходјас кыптисны 5 миллиард 661,9 миллион шайтсаы 1933 воын 14 миллиард 180,1 миллион шайтөҗ 1937 воын;

6. Ферновөј рајонјасын өти колхозной двор былө наы шөркода сеталөм кыптис 61 пудсаы 1933 воын 144 пудөҗ 1937 воын, көјдысјас, страхөвөј көјдыс фондјас, общественной скөтлы көрым фонд, наы поставкајас, МТС ужјасыс натуроплатајас лыддытөг.

7. Социально-культурной мероприятияјас былө бјуджет куза государственной ассигнованияјас содисны 5.839,9 миллион шайтсаы 1933 воын 35.202,5 миллион шайтөҗ 1938 воын.

Мыј инмө народлөн культурной положенијеө, то сылөн кыптөмыс мунис народлөн материалной положеније кыптөм бөрсө.

Народлөн культурной развјтияе вјчөдлас серти отчетной кадколаст вөлі збылыс культурной революция кадколастөн. СССР-са националностјаслөн кывјасын вылын всеобщее-обязательной первоначальной образованіе олөмө пөртөм, школајас да став ступенјаса велөдчысјас лыдлөн содөм, высшөј школајасөн леҗан специалистјас лыдлөн содөм, был советской интеллигенция лөсөдөм да јонмөдөм,—тащөм общщөј картинаыс народ культурной кыптөмлөн.

Со та жылыс даннөјјас:

1) Народной культурной уровень кыптөм.

Показателјас	Измеренијелөн јединица	1933/34 во	1938/39 во	1938/39 во 1933/34 во динө прөч. центјасөн
Став ступенјаса школајасын велөдчысјаслөн лыд . .	курс морт	23814	33965,4	142,6
Сы лыдын:				
Начальной образованіе куза	"	17873,5	21288,4	119,1
Средней образованіе куза (общщөј да специальной куза).	"	5482,2	12076,0	220,3
Высшөј образованіе куза .	"	458,3	601,0	131,1
СССР-ын велөдчысјаслөн лыд (велөдчөмлыс став видјас включитөмдөн)	"	—	47442,1	—
Массөвөј библиотекајаслөн лыд	курсјас	40,3	70,0	173,7
Наын кыгајаслөн лыд . . .	миллионјас	86,0	126,6	147,2
Клубной учрежденијејаслөн лыд	курсјас јединицајас	61,1	95,6	156,5
Театрјаслөн лыд	"	587	790	134,6
Киноустановкајаслөн лыд (узкоплөночнойјастөг) . . .	"	27467	30461	110,9
Сы лыдын звуковөјјас . . .	"	498	15202	31 пөв
Киноустановкајаслөн лыд (узкоплөночнойјастөг) сиктын	"	17470	18991	108,7
Сы лыдын звуковөјјаслөн .	"	24	6670	278 пөв
Газетјаслөн вөса тираж . .	миллионјас	4984,6	7092,4	142,3

2) 1933-1938 ВОЈАС ЧӨЖОН СССР-ЫН СТРОИТӨМА ШКОЛАЈАС.

Војас	Школајаслөн лыд		
	Карјасын да кар тпа посе-ленијејасын	Сиктса местностјасын	Ставыс
1933	326	3261	3587
1934	577	3488	4065
1935	533	2829	3362
1936	1505	4206	5711
1937	730	1323	2053
1938	583	1246	1829
Ставыс 1933—38 војас чөжөн.	4254	16353	20607

(Воҗө вјчөд 3-өд мстбокыс)

СТАЛІН юрт докладлөн продолженіе

3) 1933—1938 ВОЛАС ЧӨЖӨН ЛЕҶОМА ТОМ СПЕЦИАЛИСТЈАС-
ОС ВЫШӨЈ УЧЕБНОЈ ЗАВЕҶЕҢЈЕЈАСЫҢ.
(сурјасдн)

	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Ставыс СССР паста (военној специалистјасос лыдытдг)	34,6	49,2	83,7	97,6	104,8	106,7
1. Промышленность да строительство инженерјас	6,1	14,9	29,6	29,2	27,6	25,2
2. Транспорт да свјазса инженерјас	1,8	4,0	7,6	6,6	7,0	6,1
3. Виґму овмдс механизирјутом куґа инженерјас, агрономјас, ветеринарној врачјас да зоотехникјас	4,8	6,3	8,8	10,4	11,3	10,6
4. Экономистјас да юристјас	2,5	2,5	5,0	6,4	5,0	5,7
5. Средней школајасса, рабфактјасса, техникумјасса преподавателјас да просвещеніе куґа мукд работникјас, сы лыдын искусствоса работникјас	10,5	7,9	12,5	21,6	31,7	35,7
6. Врачјас, провизорјас да физическөј культураса работникјас	4,6	2,5	7,5	9,2	12,3	13,6
7. Мукд специалистјас	4,3	11,1	12,7	14,2	9,9	9,8

Став тајд зев ыжыд культурној уж результатын чужис да лоі мијанын уналыда выл, советскөј интеллигенција, коді петис рабочөј класс, крестьянство, советскөј служашчөјјас радјасыс, коді бирнас і јажнас мијан народлөн,—интеллигенција, коді оз тдд эксплуатацијалыс јармо,

коді ненавидитө эксплуататорјасос да даг служитны СССР-са народјаслы верадн да правдадн. Ме чајта, мыј тајд выл, народној, социалистическөј интеллигенцијалөн чужом ем мијан странаын культурној революцијалөн меґса важној результатјас пыс өти.

3. Советскөј строј воґд јонмөдөм

Отчотнөј кадколастлөн зев важној результатјас пыс өти ем сыын, мыј сјдө вәјддс странаыс пыщкдсса положеніе воґд јонмөдөмдө, советскөј строј воґд јонмөдөмдө.

Мөд ногдн і ез вермы лоны. Народнөј овмдслөн став отраслјасын социалистическөј система утвөрдитчөм, промышленностлөн да виґму овмдслөн кыптөм, ужалыс јөзлөн материалној положеніе кыптөм, народној массајаслыс культурност кыпдөм, налыс политическөј активност кыпдөм, ставыс тајд, коддс пөртөма олдөм Советскөј власт вөскдблөм улын, ез вермы не вәјддны советскөј стројдс воґд јонмөдөмдө.

Онја кадса советскөј обществолөн особенностыс, лубдө, капиталистическөј обществоыс торјалөмдн, ем сыын, мыј сыын абудс сөсса антагонистическөј, враждебној классјас, эксплуататорскөј классјасос бирдөма, а рабочөјјас, крестьяна да интеллигенција, кодјас составляјтдны советскөј общество, олдны да ужалдны дружественној сотрудничесто началојас вылын. Сек кор капиталистическөј общество раздиратчд рабочөјјас да капиталистјас костын, крестьяна да помещикјас костын иритчдтөм противоречіејасдн, мыј вәјддө сјдө пыщкдсса положеніелөн неустојчивостд, советскөј общество, коддс мөздөма эксплуатација ігоыс, оз тдд сөщдм противоречіејасдө, свободној классдөј столкновеніејасыс да представлајтд рабочөјјаслөн, крестьяналөн, интеллигенцијалөн дружественној сотрудничестоылыс картина. Тајд общидөст подув вылын і паскалісны сөщдм двіжушчөј вынјас, кыґи советскөј обществолөн морально-политическөј өтувалун, СССР-са народјаслөн дружба, советскөј патриотизм. Тајд-жө подув вылын чужисны СССР-са Конституција, коддс примитөма 1936 воґса нојабрын, да странаса верховној органјасө бдрјасдмјас, тырвыјд демократизација.

Мыј имдө странаса верховној

органјасө самөј бдрјасдмјас, то најд јарјугыда демонструјтисны советскөј обществоылыс бурещ сјдө өтува лунсө да СССР-са народјаслыс бурещ сјдө дружбадс, кодјас составляјтдны характерној особенност мијан страналөн пыщкдсса положеніелыс. Кыґи тддса, СССР-са Верховној Советд бдрјасдмјас вылын 1937 воґса декабрын коммунистјас да беспартіинојјас блок вөсна гөлдсүјтис пөштө 90 миллион бдрјасыс, мөдногдн кө гөлдсүјтөмын став участвүјтисјас пөвсыс 98,6 прөцент, а сојузној республикајасса Верховној Советјасса бдрјасдмјас вылын 1938 воґа јунын коммунистјас да беспартіинојјас блок вөсна гөлдсүјтис 92 миллион бдрјасыс, мөдногдн-кө гөлдсүјтөмын став участвүјтисјас пөвсыс 99,4 прөцент.

Со көні советскөј строј зумылдунлөн подулыс да Советскөј власт бырлытөм вынлөн источныкыс.

Тајд лөд, сек-жө мыј војна случаын мијан арміјалөн тыл да фронт најд однородност да пыщкдсса өтувалун вөсна—лоасны крепиджыкдө лубдө мөд странаын дорыс, мыј јылыс колі ескө помнитны военној столкновеніејас зарубежној лубителјасы.

Зарубежној прөссаса өткымын фөјателјас болгөны, мыј советскөј организацијајасдс шпионјасыс, убјдцасыс да вредителјасыс, кыґи Троцкіј, Зиновјев, Каменев, Јакір, Тухачевскіј, Роженголд, Бухарин да мукдө извергјасыс весалөм бытөкө „вөрөддс“ советскөј строј, пыртис „разложеніе“. Тајд пошлөј болтовнаыс суладө сјдс, меґым изфөвәјтчыштны сы вылын. Кыґи вермас вөрөддны да разложитны советскөј строј советскөј организацијајасдс вредној да враждебној элементјасыс весалөм? Шпионјаслөн, убјдцаслөн да вредителјаслөн троцкистско-бухаринскөј чукдр, коді лебезитис заграница воґын, іжтысдөма быд иностранныј чинуша воґын низкопоклонство рабјөј чувствө-

өн да даг мунны сылы шпионскөј услуженіе вылө,—јөзлөн чукдр, коді ез гөгөрво сјдс, мыј капитал цепјасыс свободној, меґбөрја советскөј гражданын, суладө јурнас вылынжык лубдө зарубежној высокопоставленној чинуша сертө, коді кыскалө пөл-помјас вылас капиталистическөј рабстволыс јармо,—кодлы колдө продажној рабјаслөн тајд жалкөј бандаыс, кушөм ценност сјдө вермас представлајтны народлы да коддс сјдө вермас „разложитны“? 1937 воын вөлі прөговоритөма лылыны Тухачевскіјдс, Јакірдс, Уборевичдс да мукдө извергјасдс. Сы бөрын вөліны СССР-са Верховној Советд бдрјасдмјас. Бдрјасдмјас сетисны Советскөј власты гөлдсүјтөмын став участикјас пөвсыс 98,6 прөцент. 1938 во заводитчигдн вөлі прөговоритөма лылыны Роженголдс, Рыковдс, Бухариндс да мукдө извергјасдс. Сы бөрын вөліны сојузној республикајасса Верховној Советјасд бдрјасдмјас. Бдрјасдмјас сетисны Советскөј власты гөлдсүјтөмын став участикјас пөвсыс 99,4 прөцент. Јуавсө, көні-жө тәни „разложеніелөн“ признјасыс да мыјла сјдө „разложеніеыс“ ез тддчы бдрјасдмјаслөн результатјас вылын?

Сјдө иностранној болтунјасдө кывзөмдн, пөчд воны вывөдө, мыј колісны-кө вөла вылө шпионјасдс, убјдцасдс да вредителјасдс да ез мешәјтны налыс вредитныыс, сјвәвыныс да шпионитныыс, то советскөј организацијајас вөліны ескө кытчө јонжыка прочнојдс да устојчивөјдс. (Серам). Оз-ө вывтө воґ выдајтны агнысө јурнаыс тајд господыс, кодјас сөщдм наглөја дорјоны шпионјасдс, убјдцасдс, вредителјасдс?

Оз-ө вернојажык ло шуны, мыј советскөј организацијајасдс шпионјасыс, убјдцасыс, вредителјасыс весалөм должен вөлі вәјддны да збылыс вәјддс тајд организацијајасдө воґд јонмөдөмдө?

Мыј јылыс висталөны, напрымер, Хасан ты дорса событјејас, кыґи не сы јылыс, мыј советскөј организацијајасдс шпион-

јасыс да вредителјасыс весалөм ем најдс јонмөдөмлөн зев верној средство?

Пыщкдсса политика јукднын партијалөн моґас:

1. Воґд паскөдны мијан промышленностис кыптөм, уж производителностлыс быдмөм, производстволыс техника усовершенствүјтөм сөщдм ногдн, меґым, сы бөрын, кыґи панјимын главној капиталистическөј странајасдс производство техніка да промышленност быдмөмлөн темпјас јукднын,—панјыны најдс сјд-жө экономическі матыса 10—15 во чөжөн.

2. Воґд паскөдны мијан земледелиелыс да скөтвөдмлыс кыптөм сөщдм ногдн, меґым матыса 3—4 во чөжөн шөддны быд воын 8 миллиард пуд наґ получитөм гектар вылө 12—13 центнер шөркод урожајностдн, сөдтыны техническөј културајас куґа производство 30—35 прөцент вылө шөркода, сөдтыны ыжјасыс да порсјасыс јурлыд кыкпөв, јөла гырыс скөтлыс јурлыд—40 прөцент вылө кымын, вөвјасыс јурлыд—35 прөцент вылө кымын.

3. Воґд нуөдны рабочөјјасыс, крестьяналыс, интеллигенцијалыс материалној да культурној положеніе бурмөдөм.

4. Неуклонно пөртны олдөм мијанлыс социалистическөј Конституција, помдз осушествләјтны странаса политическөј олдмлыс демократизација, јонмөдны советскөј обществоылыс морально-политическөј өтувалун да рабочөјјасыс, крестьяналыс, интеллигенцијалыс дружественној сотрудничесто, став мерајасдн јонмөдны СССР-са народјасыс дружба, развөвәјтны да култивирүјтны советскөј патриотизм.

5. Не вунөдны капиталистическөј окруженіе јылыс, помнитны, мыј иностранној разведка куґас ыставны мијан странад шпионјасдс, убјдцасдс, вредителјасдс, помнитны та јылыс да јонмөдны мијанлыс социалистическөј разведка, народлыс враґјасдс грөмитны да бертны сылы систематическөја отсалөмдн.

III

ВКП(б) воґд јонмөдөм.

Политическөј вә да быдлуна практическөј уж вөдблас сертө отчотнөј кадколаст вөлі мијан партија генералној вәлөн тырвыјө победа кадколастдн. (Бурној дыр нужалана аплодисментјас.)

Став народној овмдсын социалистическөј система утвөрдитчөм, выл техника подув вылын промышленностлыс да земледелиелыс реконструкция завершитөм, промышленност куґа мөд пјәтителној план срокыс воґ тыртөм, 7 миллиард пудјөз наґ вөчөмлөн быдво быдмөм, корысалөм да ужтөмалдм бырөдөм да народлөн материалној да культурној положеніе кыптөм,—ташөмдө основној достіженіејасыс, кодјас демонстрирујтдны мијан партијалөн политикалыс правільностдө, сјдө руководстволыс правільностдө.

Тајд грандиозној достіженіејасыс воґын мијан партија генералној вәлөн прөтивникјасы, сені быдсама „левдө“ да „правдө“ теченіејасы, сені быдсама троцкистско-пјатаковскөј да

бухаринско-рыковскөј перерождөнецјасы быт лоис гартчыны јокмылө, зөбны асыныс кыскалөм „платформајасдө“ да мунны подполјөд. Народ вөламы пөкөритчыны мужество имөйтдг, најдө прөдпочитәјтисны өтлаасны меншевикјаскөд, есерјаскөд, фашистјаскөд, мунны иностранној разведка динд услуженіјөд, меґдасны шпионјасдө да објәжитчыны отсаны Советскөј Сојузса враґјасы торјөдлыны мијанлыс странадс да восстановитны сыын капиталистическөј рабство.

Ташөм бесславној помыс мијан партија вәлы прөтивникјаслөн, кодјас сөсса лоисны народлы враґјасдн.

Народлы враґјасдс грөмитөмдн да партиној да советскөј организацијајасдс перерождөнецјасыс весалөмдн, партија лоис аслас политическөј да организационној ужын нөшта јонжыка јөднөјдн, сјдө лоис нөшта јонжыка сплочоннојдн аслас Централној Комитет гөгдр. (Бурној

(Воґд вөдө 4-од листбокыс)

СТАЛІН жорт докладлон продолженіе

аплодіментјас. Став делегат-
јас сувтöны да сувтöмön чо-
лöмалöны докладчикöс. Горö-
дöмјас: „Сталин жортлы—ура!
Мед олас Сталин жорт! Мед
олас мијан партијалөн ЦК! Ура!“

Виçодлам конкретнöй даннöјјас
мијан партијалөн пыщкөссә олöм
развитіе јылые, отчетнöј кадко-
ластын сылөн организационнöј
да пропагандістскöј уж јылые.

1. Партијалыс состав бурмöдан мерајас. Органи- зацијас разукрупнитöм. Руководашщöј органјас нiзöвöј уж дiнö матыстöм.

Партија да сылыс руководаш-
щöј органјассö јонмöдöм нуд-
сiс отчетнöј кадколаст чöжөн
медвоç кык виç куçа: партијалыс
состав регулирүйтöм, ненадеж-
нöјјассö вешталöм да медбур-
јассö отбiрајтöм виç куçа, да
организацијассö разукрупнајтöм,
налыс размерјассö чiнтöм
да руководашщöј органјас нiзö-
вöј оперативнöј, конкретнöј уж
дiнö матыстöм виç куçа.

Партијалөн XVII-öд сјезд вы-
лын вöли представитöма партија-
са 1.874.488 шленöс. Сравнитны
кö тајö, даннöјјассö партијаса
шленјаслөн лыд јылыс даннöј-
јаскöд, кодöс вöли представитö-
ма партијалөн воçа XVI-öд сјезд
вылын, то артмас, мыј партија-
лөн XVI-öд сјездеаң XVII-öд
сјездеө кад чöжөн партијаө лок-
тiс партијаса 600.000 выл шлен.
Партија ез вермы не почувст-
вүтны, мыј 1930—1933 војасса
условијесын партијаө тащöм
массöвöја локтöмыс вöли нездо-
ровöјөн да сылыс составсö не-
желательнöј паскöдöмön. Партија
тöдiс, мыј сiјö радјасö локтöны
не сöмын честнöј да преданнöј,
но i случаянöј јöз, но i карјерiс-
тјас, кодјас зiлiсны исползүтны
партијалыс знамја асланыс лич-
нöј целјасын. Партија ез вермы
не тöдны, мыј сiјö вына не сö-
мын аслас шленјас состав лыд-
öн, но, меçавоç, најö качествöн.
Такöд јiтöдын сувтiс вопрос
партијалыс состав регулирүйтöм
јылыс. Вöли решитöма воçд ну-
öдны партијаса шленјаслыс да
кандидатјаслыс чiстка, кодöс
вöли заводitöма нöшта 1933 во-
ын, i сiјöс вöли збылыс нудöд-
ма воçд 1935 воса мајöз. Вöли
решитöма, воçд, дүгöдны парти-
јаө выл шленјассö примitöм, i
сiјöс збылыс вöли дүгöдöма
1936 воса сентябрöз, а партијаө
выл шленјассö примитöм бöр за-
воditöма сöмын 1936 воса но-
јабр 1-ј лунсаң. Воçд, Киров
жортöс злодејскöја вiјöмкöд јi-
тöдын, кодi свидетелствүтiс сы
јылыс, мыј партијаын емöс не
ещә подозрiтеленöј элементјас,
вöли решитöма нудöдны партијнöј
документјас прöверитöм да веж-
лалöм, секи-жö сiјö i мöдсö вö-
ли помалöма сöмын 1936 воса
сентябр кeжлö. Сöмын та бöр-
ын вöли востöма партијаө выл
шленјассö да кандидатјассö при-
митöм. Став тајö меропріјатіе-
јас резултатын партија шедöдiс
сiјöс, мыј сiјö весалис ассыс
радјассö случаянöј, пасивнöј,
карјерістскöј да вескыда враж-
дебнöј элементјасыс, меçа
стојкöј да преданнöј јöзс отбi-
рајтöмön. Oz поç шуны, мыј
чiстка вöли нудöдма серјознöј
öшыбкајастöг. Көт жал, öшыб-

кајас лоны унжык, мыј поçö
вöли вiччысны. Абу сомнeнiе,
мыј мијанлы оз ковмывоçд поль-
зүтчыны массöвöј чiстка метод-
јасөн. Но 1933—1936 војасса
чiстка вöли век-жö неизбежнöј
да сiјö кызыннас сетiс положи-
тельнöј резултатјас. Тајö XVIII-
öд сјезд вылын представитöма
партијалыс 1.600.000 гöгöр шле-
нöс, мöднoгöн-кö партијаса
270.000 шлен вылö ещажык
XVII-öд сјезд вылын сертi. Но
таын нiнöм абу локыс. Мöдaрö,
тајö—бурлаө, öд партија јонмö
сiјөн, мыј весалö ассö најтыс.
Партија мијан öни неуна ещажык
сiјö шленјас лыд сертыс, но
сы пыçдi сiјö буржык качество
сертыс.

Тајö ыжыд достіженіе.
Мыј инмö быдлунја партијнöј
васкöдлöм бурмöдöмлы сiјöс нi-
зовöј уж дiнö матыстан смысл-
ын, сiјöс воçд конкретiрүйтан
смыслын, то партија воiс сeщöм
выводö, мыј организацијас раз-
укрупнајтöм, сылыс размерјассö
чiнталöм ем меçбур средство
сы могыс, меçым кокнöдны пар-
тијнöј органјаслы тајö организа-
цијаснас вескöдлöм, а ассö вес-
кöдлöмсö вöчыны конкретнöјөн,
ловјаөн, оперативнöјөн. Разук-
рупнајтöм мунiс кыçи наркомат-
јас-виç куçа, сiçi i административ-
но-территориальнöј организацијас
виç куçа, мöднoгöн-кö сојузнöј
республикајас, крајјас, областјас,
рајонјас да с. в. виç куçа. Нуд-
öдмө меропріјатіејас резултатын
ми iмеитам öни 7 сојузнöј респуб-
лика пыçдi 11 сојузнöј респуб-
лика, СССР-са 14 наркомат пы-
çдi 34 наркомат, 70 крај да об-
ласт пыçдi 110 крај да област,
2.559 карса да сiктса рајонјас
пыçдi 3.815. Такöд лöсaлöмön
партија руководашщöј органјас
системаын ем öни 11 централнöј
комитет ВКП(б) ЦК журнудöмön,
6 крајевöј комитет, 104 област-
нöј комитет, 30 окружнöј коми-
тет, 212 общегородскöј коми-
тет, 336 карса рајоннöј комитет,
3.479 сiктса рајоннöј комитет да
113.060 первичнöј партијнöј орга-
низација.

Oz поç шуны, мыј организаци-
јас разукрупнајтан делö пома-
лöма-нiн. Вескыджык лöб, мыј
разукрупнајтöм мунас воçд. Но,
көт ескö мыј ез ло, сiјö сетö-
нiн ассыс бур резултатјас кыçи
ужөн быдлунја вескöдлöм бур-
мöдан отношеніеын, сiçi i ас-
сö руководство нiзовöј кон-
кретнöј уж дiнö матыстан отно-
шеніеын. Ме ог-нiн сорнит сы
јылыс, мыј организацијас раз-
укрупнајтöм сетiс позанлун выд-
винитны руководашщöј уж вылö
уна со да сурс выл јöзс.
Тајö сiç-жö ыжыд достіженіе.
(Помсö виçöд воан номерыс)

Хуліганство да общественнöј пöрадок зүгöмјаскöд тышкасöм јылыс Сыктыв Рајисполкомса Президиумлөн 1939 воса март 8-öд лунса шуöм

Сыкöд јiтöдын, мыј общест-
веннöја пользүтчан местајасын
овлöны хуліганскöј дејствијејас
да общественнöј пöрадок на-
рушајтысјас, ВЦК да СНК
1931 во март 30-öд лунса шуöм
поçув вылын, Сыктыв Рајиспол-
комлөн Президиум шуö:

1. Дүгöдны озорничество,
общество дорö неуваженіе
да торја граждaналыс спокојст-
вије нарушитöм, хуліганство да
общественнöј пöрадок нару-
шитöмлыс дејствијејас театрјас-
ын, клубјасын, общежитіеја-
сын, магазинјасын, столбöјјасын,
а сiç-жö улiчјас вылын;

а) Нeтрезвöјөн ветлöм, вы-
ражајтчыны нецензурнöј кыв-
јасөн, подножкајас пуктöм да
с. в.;

б) Спiртнöј напитокјас јүм-
јас да вузалöмјас сени, көни абу
котыртöма нарошнö буфетјас
да көни сы вылö оз iмеитны
специалнöј разрешеніејас;

в) Озорнöј хуліганскöј дејст-
вијејас, кодјас вескöдöмаöс
улiчнöј двіженіелы торкасöм
вылö, общество да торја
граждана дорö неуваженіејас,

РСФСР-са УК-ын индöм 145 да
74-öд стағајасын индöдыс öтар,
кыçи: имушество портiтöм,
ваөн либö најтөн резöм, кы-
шаңјас вылö едлалöм, улiчјас
вылö бефјас либö изјас шыбла-
лöм, сы вылö индöтöм местаја-
сын куритчöм да справлајтчöм.

2. Тајö шуöмсö олöмö порт-
тöм могыс контролјасөн индö-
сöны РК милицијалөн органјас,
сiктсöветјас да семісполнител-
јас.

3. Јöз, кодјас нарушајтöны
тајö шуöмсö, кысыкысöны адми-
нистративнöј взысканіеö—100
шајтöз штраф либö тöлыс кеж-
лö исправительнöј трудовöј ужјас
вылö, злостнöј нарушеніејас
дырји кысыкысöны судебнöј
кывкутöмө РСФСР-са УК-ын
индöм соответствүјушщöј стағ-
тајас сертi

4. Тајö шуöмыс јöзöдсö Сык-
тыв рајон паста. Пырö закон-
нöј вынö печатын јöзöдöмсаң
15 лун бöрын да кутас деј-
ствүтны быдса во чöж.

Сыктыв Рајисполкомса пред-
седатель Голосов.

РК-са секретарлыс о. i.—
Тебенков.

Кыпöдны удој МТФ-са мöсјаслыс

Партијалөн XVIII сјезд вылын
аслас докладын М о л о т о в
жорт индi, мыј јöла скöтви-
зöмын меçа ыжыд мoгöн ко-
мöд пріятілетканы лöб сiјö—кы-
пöдны удојност бурмöдны по-
рода да лöсöдны көрым база.
Но уна колхозын-на мијан рајо-
нын оз тышкасны тајö гырыс
моҗјассö олöмö портöм вöсна.
Со бостам Вiçинса „Красныј
мај“ колхозыс. Сени абу орга-
нiзүйтöма мöсјассö нормаөн
вердöм, бура да омöла лыс-
тыс мöсјассö вердöны öткофa;
домјасыс куçöс да öта мöды-
лыс сојансö сүçöдöны.

Кыçи опытыс петкöдлö, мыј
мöсјассö унаыс јукталöм кыпö-
дö уна пöв удој, но сени јук-
талöны сöмын öтчыдөн лун.
Колö көт ещә вылö јуктавын
кыкыс либö кујимыс.

МТФ-ын абу часi, мöсјассö
вердöны, јукталöны да лыстö-
ны оз öтi кадö.

Мöсјассö колö вiçны сöстöма,
најöдсö колö чiстiтны, волсавны
воданинас опiлкiдн, а најö нi-
нöм оз волсавны, жоҗыс најт, ва.

Суткiын кыкыс лыстöм дорыс
унжыкыс лыстöм сoдтö мöслыс
удојностсö. Тајö петкöдлiс тајö-
жö колхозын, кодыр РКШ-са
курсанткајас нудiсны опыт
вiт мöс в ы л ы н. Пеструн
нiма мöс öткофa вердöмön
кыкыс лыстöмön суткiнас вајiс
јöвсö 6,4 литр, а кујимыс лыс-
тигöн мöд луннас вајiс-нiн 8,1
литр да коҗмöд луннас—8,5 литр.
Сiç-жö кыпöдiсны удојсö кујi-
мыс лыстöмön i мукöд мöсјас.

Колхозса јуралыс МТФ ужөн
оз интересүтчы, скöтнöј двор-
јасö волö зев шоча да формал-
нöја. Мöсјассö колö суткiнас
вердны 4 кiлограмм турун, а
сени туруныс овлö перебојјасөн
да мöскысылы вомас локтö сö-
мын 3 кiлограммыс, а кiлограм-
мсö гусалöны турунвајысјасыс

гортас. Тащöм нелучкiјассö
правленіе некыç оз бырöд.
Içас вердöны шыртöг. Içас шы-
ран машинаыс лöбöд улас сiмö-
ма да оз бергав.

МТФ-са јуралыс да скöтнiцајас
к о с т ы н е м семејственност,
трудоवöј дiсциплiна скöтдорын
ужалысјас пöвсын, вывтi омöл
көрым јуклöмын ыжыдалö урав-
нiловка.

Сiç-жö колхозјас оз төҗдысны
мöсјаслы сiлнöј көрым (жмых,
öтруб да сiç воçд) лöсöдöм вöсна.

Со бостам Вiçинса „Краснаја
зар’а“ колхозсö, көни 40 мöскöс
1 тонна жмыхөн 15 лун чöж
вердöмön удојыс содлiс 80 ли-
трсаң 160 литрöз. Öтi тонна жмы-
хыс сулалö 230 шајт. Сiç-кө
сiлнöј көрымön вердтöг МТФ
пöлзатö вајас ещажык.

Картајас көчыдöе тамбурјас
абуöс, пöтöлöкјас мутöмöс,
öзöссö востан да ывласыс пыр-
ыс пыр-жö ырöптö көчыдыс:
мöсјас вылö вöјталö пöтöлöкас
сылыс гыбрсаң ва. Скöтнöј
дворын колö лоны 8 либö 10
градус шоныд, а „Краснöј мај-
ын,“ а сiç-жö i „Краснöј зар’аың“
скöтнöј двoрас 5 градус көчыдыс
мöд температура оз овлы. А
быд öтi градус көчыд вылö колö
3 прöцент мында унжык көрым.

Тащöм тырмытöмторјассö кол-
лö бырöдны быд колхозыс ре-
гыдја к а д ö да шедöдавны
выл г ы р ы с успехјас.
„Краснöј Мај“ колхозын öтi
неделөн кык скöтнiцалөн, РКШ-
са курсантјас отсöгөн мöсјаслөн
удојностыс содiс Холоповалөн
—31 литрсаң 50 литрöз да Ту-
рышевалөн—26 литрсаң 40 ли-
трöз либö 54 прöцент вылö.

Таçи поçд содтыны јöв лыс-
тöм мијан јöла скöдлыс.

Зоотехник Киселева.

Отв. ред. пыçдi Н. Гр’азных.